

Sysipisamakorento (71) eroaa lähilajistaan viherpisa-
makorennosta (70) takaruumiin pikimustien vatsakil-
vekkeiden perusteella. Kuvan yksilöllä mustat kilvek-
keet erottuvat kapeana raitana siipien läpi.
Suvun lajit poikkeavat useimmista muista harsokoren-
noista myös biologialtaan, sillä molemmat Suomesta
tavatut lajit talvehtivat toukkavaiheessa (ks. sivu 29).

LAJIT 70 & 71

70 *Dichochrysa prasina*
– **Viherpisa-**makorento, Tuntosarvien välissä
olevan laikun etukulmat pyöristyneet.

71 *Dichochrysa ventralis*
– **Sysipisamakorento**, Tuntosarvien välissä
olevan laikun etukulmat viiksimmäiset.

D. prasina

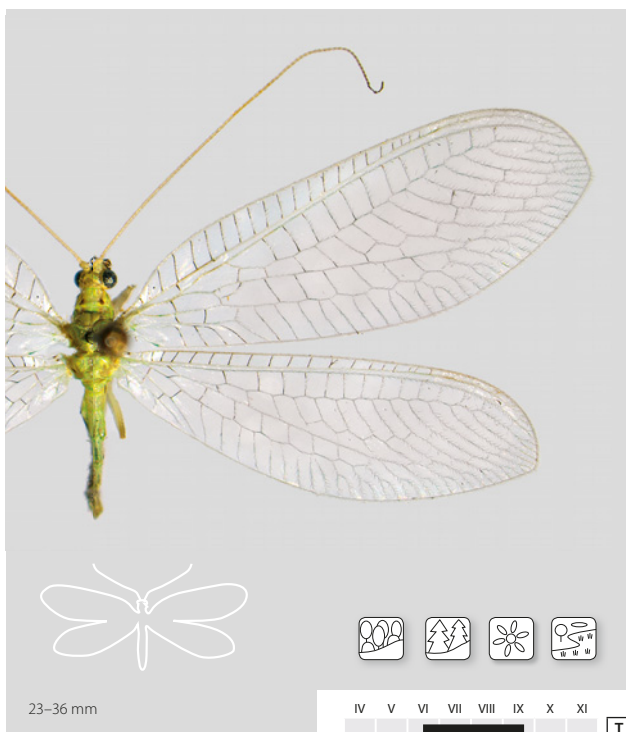

D. ventralis

70 *Dichochrysa prasina* (Burmeister, 1839)

taulu 11

s. 112

VIHERPISAMAKORENTO

Tuntomerkit: Viherpisamakorento muistuttaa etelänpisamakorentoa (*Dichochrysa flavifrons*) (69), mutta eroaa sysipisamakorennosta (71) tuntosarviensa välissä olevan mustan laikun perusteella. Viherpisamakorennolla tuntosarviensa välisen laikun etukulmat ovat pyörityneet. Sen takaruumis on kauttaaltaan yksivärisen kellanvihreä (huonokuntoisilla näyteyksilöillä joskus tummunut, mutta ei koskaan vain alta selvärajaisesti kiiltävän musta).

Elintavat: Viherpisamakorentoa tavataan sekä lehti- että havupuuvaltaisista elinympäristöistä ja laji on elinympäristöjensä suhteen melko vaatimaton. Viherpisamakorento suosii lämpimiä, valoisia ja harvoja pensaita, etenkin kulttuurivaikutteisia elinympäristöjä, kuten puistoja ja puutarhoja. Laji ei vaikuttaisi olevan erityisen riippuvainen tietyistä puolajista, sillä toukkavaiheita on löydetty yhtäläillä havu- kuin lehtipuilla. Viherpisamakorennon toinen toukkavaihe talvehtii puiden kaarnan raoissa tai muissa vastaavissa paikoissa. Talvehtineet toukat aktivoituvat toukokuussa ja ensimmäiset aikuiset korennot kuoriutuvat kesäkuun puolivälin paikkeilla.

Levinneisyys: Viherpisamakorento on levinnyt laajalti Eurooppaan ja sitä tavataan Suomessa yleisenä Oulun korkeudelle saakka.

LC

71 *Dichochrysa ventralis* (Curtis, 1834)

taulu 12

s. 113

s. 113

SYSIPISAMAKORENTO

Tuntomerkit: Sysipisamakorento muistuttaa hieman edellisiä lajeja, etenkin viherpisamakorentoa (*Dichochrysa prasina*) (70). Sysipisamakorennon tuntosarviensa välisen tumman laikun etukulmat ovat viiksimäisesti pidentyneet. Takaruumiin vatsakilvet ovat selvärajaisesti mustat ja usein kiiltävät. Muu takaruumis on tuoreena vihreä.

Elintavat: Lajin toukkia on löydetty ainakin männyltä (*Pinus sylvestris*) ja myös vastakuoriutuneita aikuisia on löydetty runsaasti mäntyvaltaisten harjalehtien puilta ja pensailta. Toisaalta havaintoja aikuisista on kuitenkin tehty myös lehtipuuvaltaisista elinympäristöistä ja soilta, joten laji ei liene kasvillisuuden suhteen kovin vaativa. Muniva naaras valitsee todennäköisesti elinympäristön vallitsevan ravintolanteen mukaan. Sysipisamakorennon toinen toukkavaihe talvehtii ja muistuttaa elintavoiltaan edellistä lajia.

Levinneisyys: Sysipisamakorento on levinneisyysdeltään edellisen lajin kaltainen. Suomessa pohjoisimmat havainnot ovat Pohjois-Pohjanmaalta.

LC

Suomesta on löydetty maalle uusia verkkosiipislajeja melko harvoin. Kesällä 2012 nivelkärsäistyöryhmän kesäretkellä Ahvenanmaalta löytyi siroharsokorento (72), joka on maamme 76. verkkosiipislaji. Siroharsokorentoja löytyi Bomarsundin linnoitusta ympäröiviltä männyiltä ja lajin on ilmoitettu myös ulkomailla suosivan havupuita. Siroharsokorento on hyvin kapeasiipinen ja olemukseltaan hoikka harsokorentolaji.

72 *Peyerimhoffina gracilis* (Schneider 1851)

taulu 12

ks. yllä

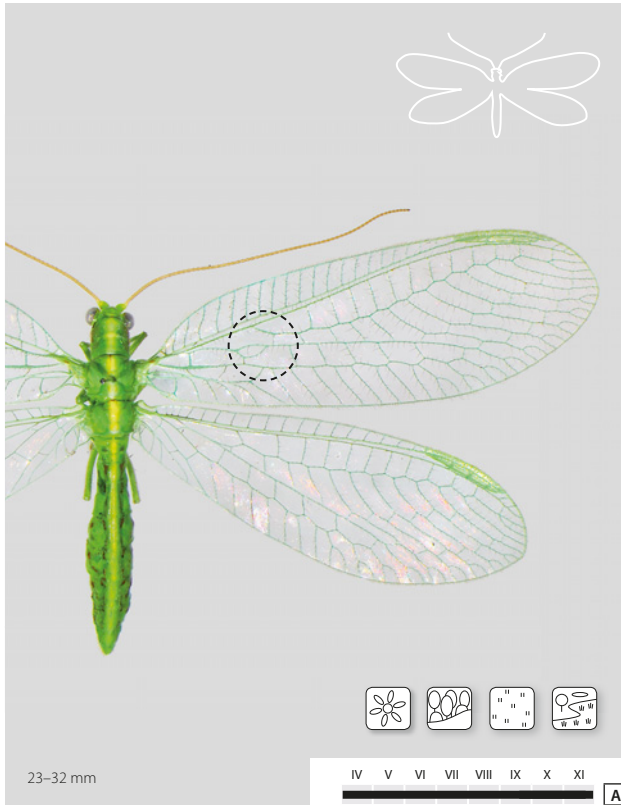
SIROHARSOKORENTO

Tuntomerkit: Siroharsokorento on pienikokoinen ja yleisvaikutelmaltaan hentorakenteinen laji, joka muistuttaa melkoisesti pihaharsokorentoa (*Chrysoperla carnea*) (73). Siroharsokorennolla etusiivet ovat kuitenkin kapeammat ja lievästi teräväkärkiset. Siivet ovat kirkkaat tai toisinaan sameahkot ja etusiiven *r-m*-poikkisuoni osuu aivan *im*-solun uloimpaan kulmaan. Kynnen tyvessä ei ole laajentumaa.

Elintavat: Ulkomailla siroharsokorennon ilmoitetaan suosivan kuusia (*Picea*) ja pihtoja (*Abies*) kasvavia elinympäristöjä. Suomesta lajia on löydetty valoisalla ja lämpimällä paikalla kasvavilta männyiltä (*Pinus sylvestris*). Siroharsokorento talvehtii aikuisena.

Levinneisyys: Siroharsokorento on levinnyt lähes koko Eurooppaan ja vaikuttaisi olevan pohjoista kohden leviävä laji. Siroharsokorento löydettiin Suomesta ensi kerran 2012 Sundista (A).

PIHAHARSOKORENTO

Tuntomerkit: Pihaharsokorento on melko pienikokoinen, kesäaikaan kirkkaanvihreä laji, jonka väritys vaihtuu talven ajaksi kellertäväksi tai punertavaksi. Sen selkäpuolella kulkee useimmiten selkeä vaalea keskijuova. Pihaharsokorenonn etusiivet ovat muodoltaan melko kapeat. Etusiivessä *r-m*-poikkisuoni ei osu *im*-suluun. Pihaharsokorento laji saattaa käsittää useamman hyvin lähisukuisen ja ulkoisesti samannäköisen lajin. Kansainvälisesti puhutaankin *Chrysoperla carnea* -lajikompleksista. Lajikompleksista on erotettu eri tulkintojen mukaan noin 3–6 itsenäistä lajia. Näistä vain nimilajin (*Chrysoperla carnea*) tiedetään toistaiseksi esiintyvän Suomessa ja muissa Pohjoismaissa.

Elintavat: Pihaharsokorento elää hyvin monenlaisissa elinympäristöissä, joista keskeisimpiä ovat puutarhat, puistot, lehtipuuvaltaiset metsänreunat, rantapensait ja kuivat ja tuoreet niityt. Pihaharsokorenonn toukkavaiheita on löydetty runsaasti muun muassa kuivien niittyjen ruohovartiosta kasvillisuudesta. Lajilla on Suomessa todennäköisesti vähintään kaksi sukupolvea vuodessa. Pihaharsokorento on siroharsokorenonn (*Peyerimhoffia gracilis*) lisäksi ainoa kotimainen harsokorentolaji, jonka aikuisvaihe talvehtii.

Levinneisyys: Pihaharsokorento on levinnyt koko Eurooppaan ja lajia tavataan hyvin yleisenä ja runsaslukuisena koko Suomessa.

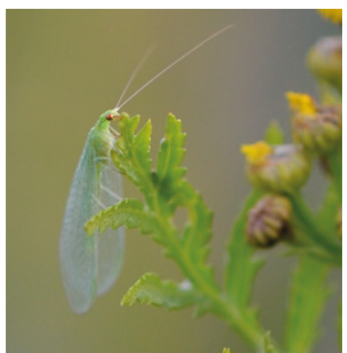
VIIRUHARSOKORENTO

Tuntomerkit: Viiruharsokorento on tuoreena vihreä, siro ja melko pienikokoinen laji, jonka pään etureunassa, suukilven ja poskien reunoissa on kapeat mustat laikut. Selän keskellä kulkee usein selkeä, valkoinen keskiviiru. Tuntosarvien välissä tai pään takaosassa ei ole tummia kuvioita. Siivet ovat kapeahkot. Etusiipien *r-m*-poikkisuoni osuu *im*-suluun.

Elintavat: Viiruharsokorento on lehtipuuvaltaisten metsien, rantalehtojen, puistojen ja puutarhojen laji, jota on saatu etenkin lehmäksi (*Tilia*) kasvavista jalopuuympäristöistä, mutta myös sekapuustoisista tuoreista kangasmetsistä ja rantapuistikoista.

Levinneisyys: Viiruharsokorento on levinnyt koko Eurooppaan, mutta Suomessa laji on melko paikoittaisena esiintyvä ja levinneisyydeltään eteläinen. Pohjoisimmat havainnot ovat Tampereelta ja Nokialta (EH) sekä Porista (St).

Pihaharsokorento (73) on harvoja harso-
korentolajejamme, joka käyttää ravintonaan
kukkien siitepölyä. Pihaharsokorento kel-
puuttaa elinympäristöikseen hyvin monen-
laisia paikkoja. Saman päivän aikana lajia
voi löytää yhtälailla rämevarvikosta, kuivilta
kedoilta kuin puutarhan koristepensailtakin.

MUURAHAIKORENNOT

MYRMELEONTIDAE Lahko: Neuroptera

Muurahaiskorentoja tunnetaan maailmanlaajuisesti yli 2000 lajia, mutta Suomessa heimo on lajimäärältään varsin vaatimaton; maastamme on löydetty toistaiseksi vain kaksi lajia. Muurahaiskorennot ovat kookkaita, pitkäsiipisiä ja ruumiinmuodoltaan hoikkarakenteisia hyönteisiä. Molemmat Suomessa tavattavat muurahaiskorentolajit suosivat elinympäristöinänsä kuivia ja lämpimiä hiekkamaita. Useimpien muurahaiskorentolajien toukkavaiheet saalistavat hiekkaan kaivamiensa pyyntikuoppien avulla maan pinnalla liikkuvia hyönteisiä. Niiden toukkia kutsutaan muurahaisleijoniksi. Pyyntikuoppia saattaa olla sopivassa elinympäristössä kymmenittäin aarin alueella. Suomessa esiintyvillä lajeilla kehitys aikuiseksi vie 2–3 vuotta. Aikuiset muurahaiskorennot kuoriutuvat ja lentävät yleensä yöaikaan. Muurahaiskorennot talvehtivat hiekassa eriasteisina toukkavaiheina ja aloittavat saalistuksen taas toukokuussa pintamaan kuivuttua. Vastakuoriutuneita muurahaiskorentoja löytää toisinaan iltaisin toukkien esiintymispaikkojen läheisyydestä haavimalla ympäröiviä puita ja varpuja. Aikuisia saadaan myös melko säännöllisesti kuiville kangasmalle asennetuista valopyydyksistä.

Myrmeleon formicarius

s. 120 s. 45 & 118

LAJIT 75–77

- 75 *Myrmeleon bore* – Pikkumuurahaiskorento
 76 *Myrmeleon formicarius* – Aitumuurahaiskorento
 77 *Euroleon nostras* – Laikkumuurahaiskorento

Muurahaiskorennot muistuttavat pitkine siipineen ja hoikkine takaruumiineen paljon sudenkorentoja. Muurahaiskorennot ovat kuitenkin kömpelömpiä lentäjiä ja niiden päässä on kärkeenpäin paksunevat tuntosarvet. Pikkumuurahaiskorentoa (75) tavataan maan eteläosissa lähinnä dyynihietikoilla. Aikuiset korennot ovat yö- ja hämääkäktiivisiä ja vastakuoriutuneita aikuisia voi löytää alkuillasta tai varhain aamulla kuivattalelmasta siipiään.

PIKKUMUURAHAIKORENTO

Tuntomerkit: Kotimaiset muurahaiskorentolajimme ovat keskenään hyvin samannäköisiä ja etenkin naarasyksilöiden varma määrittäminen edellyttää usein niiden genitaalien tarkastelua. Pikkumuurahaiskorento on hieman aitumuurahaiskorentoa (*Myrmeleon formicarius*) (76) pienikokoisempi ja kapeasiipisempi laji. Etuselän sivureunat ovat kapealti vaaleat ja takaruumiin mustien jaokkeiden välissä on usein keltaiset renkaat. Koiraan takasiiven tyvessä on nuijamainen uloke. Koiraan genitaalisegmentin ektoproktissa on hammasmaisen väkän.

Elintavat: Pikkumuurahaiskorento on paahteisten ja lähes paljaiden hiekkamaiden laji, jota tavataan vain muutamilla rannikon dyynihietikoilla. Lajin toukkavaiheet elävät melko tiuhoissa esiintymässä suosien sukulaislajeaan useammin yhtenäisiä ja avoimia hiekkamaita. Aikuisia pikkumuurahaiskorentoja tavataan dyynirantojen läheisistä mäntyvaltaisista metsistä ja niitä saadaan usein myös valopyydyksistä. Muilta elintavoiltaan pikkumuurahaiskorento muistuttaa aitumuurahaiskorentoa.

Levinneisyys: Pikkumuurahaiskorento on levinnyt Euroopan keskiosiin ja Skandinavian eteläosiin. Lajia tavataan Suomessa erittäin paikoittaisena, mutta usein esiintymispaikoillaan melko runsaana.

IV V VI VII VIII IX X XI T

65–85 mm

Toukka on viimeisessä kehitysvaiheessaan 15–20 mm pitkä. Ks. myös sivut 31 ja 121.

LC

AITOMUURAHAIKORENTO

Tuntomerkit: Aitomuurahaiskorento on hieman kookkaampi ja leveäsiipisempi kuin pikkumuurahaiskorento (*Myrmeleon bore*) (75). Etuselän sivureunat ovat usein leveämmältä vaaleat. Koiraan takasiiven tyvestä puuttuu nuijomainen uloke ja genitaalisegmentin ektoproktista puuttuu hammasmainen väkän.

Elintavat: Aitomuurahaiskorenon elinympäristöjä ovat kuivat kangasmaat, hiekkakuoppien reunamat, harjualueet ja hiekkarannat. Laji suosii lämpimiä rinteitä, joissa on runsaasti muurahaisia ja hienojakoista hiekkamaata. Naaras munii mielellään suojaisiin penkkoihin, jotka ovat tuulelta, sateelta ja liialliselta kulumiselta suojassa. Toukat liikkuvat hiekan pinnalla yöaikaan peruuttaen takaruumis edellä ja etsivät itselleen sopivan paikan, johon alkavat valmistaa pyyntikuoppaa. Hiekan pinnalle jää toukan liikkeistä usein metrienkin mittaisia uria. Pyyntikuoppa on suppilon muotoinen ja sen yläosan halkaisija vaihtelee toukkien koon mukaan sentistä 3–4 senttimetriin. Pienille toukille kelpaavat saaliiksi *Lasius*-suvun muurahaiset, suuremmille kekumuurahaiset (*Formica*), hämähäkit (*Araneae*), kovakuoriaiset (*Coleoptera*) ja toisinaan melko yllättävätkin hiekkalla liikkuvat hyönteiset. Toukat luovat nahkansa kolme kertaa ja lopettavat saalistuksen muutamaksi päiväksi nahanluontien läheystyessä. Koteloituva toukka kaivautuu syvemmälle hiekkään ja kutoo seististä itselleen pyöreän ja melko löyhän kotelokehdon. Kuoriutuvat aikuiset nousevat maanpinnalle iltahämärissä tai yöllä ja ne hakeutuvat välittömästi ympäröivien varpujen ja oksien suojaan muurahaisilta.

Levinneisyys: Aitomuurahaiskorento on levinnyt suureen osaan Eurooppaa. Suomessa lajia tavataan paikoittain Pohjois-Pohjanmaalla ja Etelä-Lapissa saakka. Aitomuurahaiskorennosta on lukuisia havaintoja Pohjanlahden dyynialueilta Lohtajalta (KP) ja Hailuodosta (PPE) sekä 1970-luvulta peräisin oleva, toistaiseksi maamme pohjoisin havainto Kemijärveltä (PPp). Laji on maassamme laajalle levinnyt, mutta esiintymiseltään melko paikoittainen.

MUURAHAIKORENNOT

75 *Myrmeleon bore*
– Pikkumuurahaiskorento
Keskimmäin aitomuurahaiskorentoa pienempi. Siivet tasaisen sukkulamaiset.

76 *Myrmeleon formicarius*
– Aitomuurahaiskorento
Keskimmäin kookkain. Siivet erityisesti kärkeä kohden levenevät ja muodoltaan heiman 'kulmikkaat', ei täpliä.

77 *Euroleon nostras*
– Laikkumuurahaiskorento
Siivissä aina laikkuja.

Muurahaisleijona on saanut otteen pyyntikuoppaan pudonneesta muurahaisesta. Kun leijona onnistuu saamaan muurahaisen leukoihinsa muurahaisen takaruumiin ja keskiruumiin välisen kapean vyötärön kohdalta, on saaliin peli käytännössä pelattu. Muurahaisleijona vetää saalistaan koko ajan syvemmälle hiekkaan eikä muurahainen osaa reagoida näkymättömään viholliseen millään tavoin. Käytännössä saalistus tapahtuu sekunnin murto-osissa. Toiminta on sen verran äkkinäistä, että nykykameroidenkin sarjakuvaustoiminnolla saa kuviin useimmiten ikuistettua vain pölyävää hiekkaa.

77 *Euroleon nostras* (Geoffroy in Fourcroy 1785)

taulu 13

s. 120

LAIKKU- MUURAHAIKORENTO

Tuntomerkit: Laikkumuurahaiskorennon erottaa edeltävistä muurahaiskorentolajeista helposti, sillä sen siipikalvossa on tummia, epäsäännöllisen muotoisia laikkuja.

Elintavat: Laji elää kuivilla hiekkadyynialueilla, etenkin vanhemmilla hiekkadyyneillä, jotka ovat osaksi kasvien juurien sitomia. Laikkumuurahaiskorento suosii elinpaikkoja, joissa mäntyjen juurakot tarjoavat suojaa toukille ja niiden pyyntikuopille. Muualla Euroopassa lajia tavataan myös samoissa elinympäristöissä aitoluomamuurahaiskorennon (*Myrmecoleon formicarius*) (76) kanssa.

Levinneisyys: Laikkumuurahaiskorento on levinnyt Euroopan etelä-, keski- ja länsiosiin ja Brittein saarille. Suomen lähimmät esiintymisalueet sijaitsevat Etelä-Ruotsissa Gotska Sandönissä. Laji voisi löytyä myös Suomesta Ahvenanmaan tai etelärannikon dyynialueilta.

T ○ Ei havaintoja Suomesta.

Kärsäkorennot luetaan omaan, varsinaisista verkkosiipisistä ulkonäöllisesti poikkeavaan lahkoonsa, mutta lajiryhmä sisällytetään silti usein verkkosiipisten yhteyteen. Kärsäkorentojen Suomesta tavatut heimot ovat skorpionikorennot ja lumikorennot.

SKORPIONIKORENNOT

PANORPIDAE

Scorpionikorentoja tunnetaan maailmanlaajuisesti yli 500 lajia, joista Suomessa on tähän mennessä tavattu kuusi heimoon kuuluvaa lajia. Skorpionikorennot ovat melko kookkaita, pitkäsiipisiä ja -raajaisia hyönteisiä, jotka muistuttavat ulkonäöltään hieman joitain kaksisiipisiin kuuluvia vaaksiais- (Tipulidae) ja sieppokärpäslajeja (Rhagionidae). Skorpionikorentojen huomiota herättävin tuntomerkki on pään kärsämäisesti pidentynyt rakenne ja karkiosan purevat leukarakenteet. Siivet ovat voimakkaasti suonittuneet ja siipikalvossa on usein vaihtelevan kokoisia tummia täpliä. Koirailta on takaruumiin 9. jaokkeessa laajentuneet lisääntymisrakenteet, joita ne pitävät skorpionien tapaan koholla. Koiraat parantavat lisääntymismenestystään tarjoamalla naaraille paritumisen yhteydessä erittämäänsä ravintopitoista sylkeä tai kuolleen hyönteissaaliin. Toukat elävät maaperässä ja kosteassa karikkeessa syöden ilmeisesti maaperäselkärangattomia tai näiden osittain hajottamaa kasviainesta. Neljän toukkavaiheen jälkeen täysikasvuinen toukka kaivautuu maahan ja viettää talvensa kotelossa. Aikuisten korentojen on nähty syövän kuolleita hyönteisiä esimerkiksi hämähäkkien pyyntiverkoista. Toisinaan aikuisia on nähty jopa pikkunisäkkäiden ja lintujen raadoilla. Skorpionikorennot ovat melko huonoja lentäjiä ja ne tekevätkin usein vain lyhyitä pyrähdyksiä kätkeytyen kasvillisuuden suojaan. Aikuisia skorpionikorentoja löytää usein reheviltä ja suhteellisen varjoisilta niittyjen reunoilta, puutarhoista ja lehtipuuvaltaisista metsänreunoista. Aikuisia skorpionikorentoja saadaan myös syöttirysistä.

Panorpa vulgaris

LAJIT 78–83

- 78 *Aulops alpina* – Lasiskorpionikorento
 79 *Panorpa communis* – Vyöskorpionikorento
 80 *Panorpa vulgaris* – Tumma-vyöskorpionikorento
 81 *Panorpa cognata* – Harmaaskorpionikorento
 82 *Panorpa germanica* – Täpläskorpionikorento
 83 *Panorpa hybrida* – Kaakonskorpionikorento

Skorpionikorennot poikkeavat paitsi rakenteeltaan myös elintavoiltaan varsinaisista verkkosiipisistä melko paljon. Korentojen pää on pidentynyt alaspäin kärsämäisesti, samoin lajien siipisuonitus ja -kuviointi poikkeavat paljon verkkosiipisten siipisuonista. Kärsäkorentojen toukkavaiheet elävät maaperässä ja lahoavassa karikkeessa.

kuva Keijo Mattila

78 *Aulops alpina* (Rambur, 1842)

taulu 14

s. 127

LASISKORPIONIKORENTO

Tuntomerkit: Lasiskorpionikorennon siivet ovat läpikuultavat ja niiden tummat kirjailut ovat verraten niukat. Etusiiven sc-suoni on lyhyt yhtyen siiven etureunaan jo siiven keskivaiheilla.

Elintavat: Lasiskorpionikorentoa on löydetty useimpien skorpionikorentojen tapaan tuoreiden niittyjen reunaosista ja pensaikkoisista metsänreunoista. Lajia on löydetty samoilta paikoilta muiden skorpionikorentolajien kanssa.

Levinneisyys: Lasiskorpionikorento on levinnyt Euroopan keski- ja pohjoisosiin. Suomessa lajista on vanhoja havaintoja harvakseltaan etenkin maan keskiosista, mutta tuoreimpia havaintoja on varsin niukasti. Viimeisin havainto on 2010 Lieksasta (PK), sitä ennen laji on havaittu Luopioisissa (EH) 1996, 1997 ja viimeksi 2006.

◀ Laajalle levinneen, mutta paikoittaisena esiintyvän lasiskorpionikorennon siipikalvossa on muita skorpionikorentoja vähemmän kirjailuja, tosin kuvan yksilöllä kirjailuja on keskimääräistä enemmän.

IV V VI VII VIII IX X XI T

NT

Skorpionikorennot ovat tuoreiden ja usein melko korkeakasvuisten niittyjen ja metsänreunojen lajeja. Aikuiset skorpionikorennot saalistavat hyönteisiä, mutta varastavat myös kuolleita hyönteisiä hämähäkkien verkoista. Kuvassa vyöskorpionikorennon (*Panorpa communis*) naaras.

kuva Keijo Mattila

Panorpa communis

VYÖSKORPIONIKORENNOT, LAJIT 79 ja 80

79 *Panorpa communis* – Vyöskorpionikorento

Siipikuviot yleensä harmaat tai tummahkot ja vähäisemmät. Etusiiven tyvitäplä pieni tai puuttuva; ulottuu usein yhden solun alueelle, suonesta *cu2* suoneen *cu1*. Pterostigmavyön siivenkärjen puoleinen haara usein ohut ja katkonainen tai se puuttuu.

Panorpa vulgaris

80 *Panorpa vulgaris* – Tummavyöskorpionikorento

Siipikuviot yleensä mustahkot tai tummanharmaat, keskimäärin laajemmat ja tummemmat. Etusiiven tyvitäplä laajempi; ulottuu vähintään kahden solun alueelle, suonesta *cu2* noin suoneen *M* tai sen yli. Pterostigmavyön siivenkärjen puoleinen haara yleensä selvä, mutta joskus katkonainen. Kuvan yksilöllä siiven kärjen puoleinen pterostigmavyö on katkonainen ja jopa puuttuu, mutta siipien tumma kuviointi lajille tyypillisesti laajempaa ja yhtenäisempää)

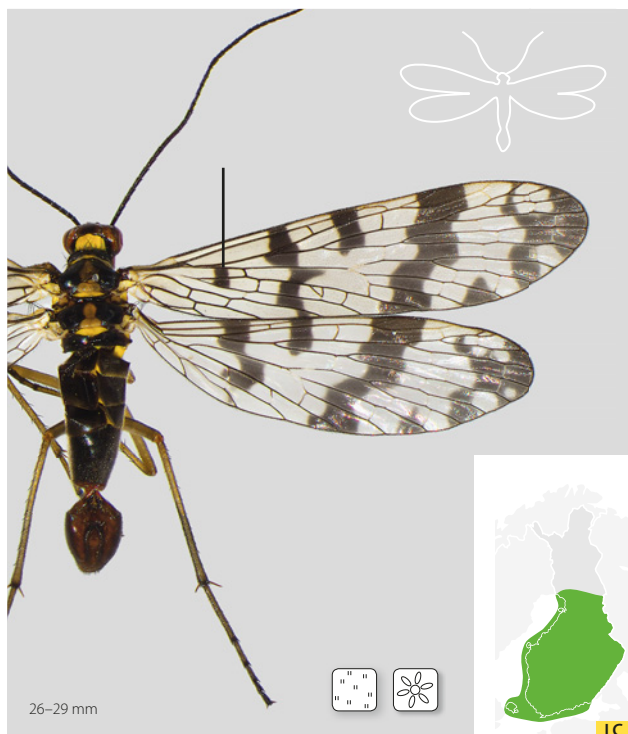

VYÖSKORPIONIKORENTO

Tuntomerkit: Vyöskorpionikorento muistuttaa hyvin paljon tummavyöskorpionikorentoa (*Panorpa vulgaris*) (80). Vyöskorpionikorennon takasiivissä on yleensä tyvijuova ja sen siipikuviot ovat harmaan ruskeat, vähäisemmät ja vaaleammat kuin tummavyöskorpionikorennolla. Etusiiven tyvitäplä on pieni tai se puuttuu kokonaan. Tyvitäplä ulottuu yleensä noin yhden solun alueelle, suonesta *cu2* suoneen *cu1* tai vähän sen yli. Etusiiven pterostigmavyön siivenkärjen puoleinen haara on usein ohut ja katkonainen tai se puuttuu kokonaan.

Elintavat: Vyöskorpionikorento on tiheäkasvuisten ja tuoreiden niittyjen, heinikkoisten metsänreunojen ja muiden puolivarjoisten elinympäristöjen laji. Aikuisvaiheita löytää usein esimerkiksi vadelmaa (*Rubus idaeus*), pujoa (*Artemisia vulgaris*), pietaryrttiä (*Tanacetum vulgare*) ja maitohorsmaa (*Epilobium angustifolium*) kasvavilla paikoilta. Sekä maaperässä elävät toukkavaiheet että aikuiset korennot ovat saprofageja käyttäen ravintonaan hajoavaa kasvijätettä, kuolleita selkärangattomia sekä pikkunisäkkäiden ja lintujen raatoja.

Levinneisyys: Vyöskorpionikorento esiintyy suuressa osassa Eurooppaa ja on Suomessa laji suvun yleisin laji esiintyen Pohjois-Pohjanmaalle ja Kainuuseen saakka.

TUMMAVYÖ -
SKORPIONIKORENTO

Tuntomerkit: Tummavyöskorpionikorento muistuttaa hyvin paljon vyöskorpionikorentoa (*Panorpa communis*) (79). Tummavyöskorpionikorennon takasiivissä on yleensä tyvijuova ja siipikuviot ovat mustahkot tai tumman harmaat, keskimäärin laajemmat ja tummemmat kuin vyöskorpionikorennolla. Etusiiven tyvitäplä on laajempi ulottuen vähintään kahden solun alueelle, suonesta *cu2* suoneen *M* tai sen yli. Etusiiven pterostigmavyön siivenkärjen puoleinen haara on yleensä selvä, mutta joskus katkonainen.

Elintavat: Ulkomaisen kirjallisuuden ja kotimaisten kenttähavaintojen perusteella laji suosii lämpimämpiä, avoimempia ja niittymäisempiä elinpaikkoja kuin vyöskorpionikorento. Molempia lajeja tavataan usein kuitenkin myös samoilta elinpaikoilta.

Levinneisyys: Tummavyöskorpionikorennon levinneisyys on puutteellisesti tunnettu. Suomessa laji tavataan yleisenä maan etelä- ja keskiosissa ja todennäköisesti laji on levinneisyydeltään vyöskorpionikorennon kaltainen.

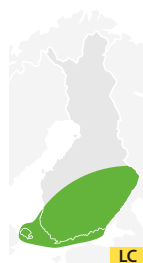

HARMAA -
SKORPIONIKORENTO

Tuntomerkit: Harmaaskorpionikorennon takasiivissä ei yleensä ole tyvijuoavaa ja siipikuviot ovat ruskeat tai vaaleanruskeat. Koiraan takaruumiin 7. jaoke on taipunut tai reunoiltaan mutkikas ja sen selkäpuolella on uloke.

Elintavat: Harmaaskorpionikorento on elintavoiltaan muiden skorpionikorentojen kaltainen. Havaintoja on tehty muun muassa tuorepohjaisilta niityiltä ja hakkuuaukeiden reunoilta. Joskus laji on saatu myös syöttirysistä.

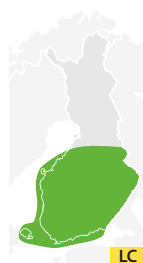
Levinneisyys: Harmaaskorpionikorento on levinnyt Euroopan keski- ja pohjoisosiin. Suomessa laji on paikoittainen ja levinnyt maan etelä- ja keskiosiin. Pohjoisin havainto on Karttulasta (PS), mutta laji saattaa esiintyä pohjoisempainakin.

TÄPLÄ -
SKORPIONIKORENTO

Tuntomerkit: Täpläskorpionikorennon etusiivissä on tyvitäplän lisäksi yleensä pieniä täpliä pitkin etusiipiä, mutta harvoin yhtenäistä pterostigmavyötä. Siipikuviot ovat vaaleahkot tai ruskeat. Koiraan takaruumiin 3. selkäjaokeessa on selkeä lippamainen uloke ja 4. jaokeessa kuoppa. Täpläskorpionikorennon siipien kärkiosan poikkisuonet eivät ole tummentuneet, vrt. kaakonskorpionikorento (83). Päälaki on ruskea ja reunoiltaan musta.

Elintavat: Täpläskorpionikorento on elintavoiltaan muiden skorpionikorentojen kaltainen, mutta harvemmin kulttuurielin ympäristöjen tyyppilaji. Tyypillisiä elinympäristöjä ovat kosteat voimalinjoiden alusniityt ja soiden laitteet.

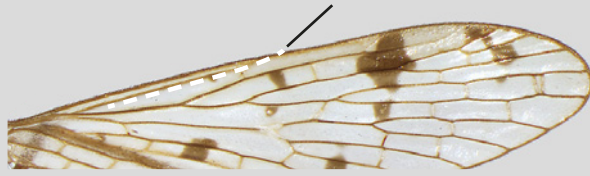
Levinneisyys: Täpläskorpionikorento on levinnyt lähes koko Eurooppaan. Suomessa laji esiintyy melko paikoittaisena maan etelä- ja keskiosissa. Vanhoja havaintoja lajista on tehty Kokkolasta (KP), joten laji lienee levinnyt Pohjois-Pohjanmaalle ja Kainuuseen saakka.

Siipisuonitus erottaa lasiskorpionikorennon (78) *Panorpa*-suvun lajeista (79–83)

Lasiskorpionikorentoa (78) lukuun ottamatta skorpionikorennolla, kuten esimerkiksi täpläskorpionikorennolla (82), subcosta-suoni on pitkä, jatkuen aina etusiiven siipitäplään (pterostigma) saakka. Lasiskorpionikorennolla etusiiven etureunassa oleva subcosta-suoni on lyhyt ja yhtyy siiven etureunaan jo sen keskivaiheilla.

78 *Aulops alpina* – Lasiskorpionikorento

82 *Panorpa germanica* – Täpläskorpionikorento

83 *Panorpa hybrida* McLachan, 1882

taulu 14

**KAAKON-
SKORPIONIKORENTO**

Tuntomerkit: Kaakonskorpionikorennon koiraalla on täpläskorpionikorennon (82) tapaan takaruumiin 3. jaokkeessa lippamainen uloke ja 4. jaokkeessa on painauma. Kaakonskorpionikorennolta kuitenkin puuttuu etusiiven tyvitäplä ja siipien kärkiosan poikkisuonet ovat tummentuneet. Päälaki on kokonaan musta.

Elintavat: Kaakonskorpionikorento lienee elintavoiltaan samanlainen kuin muutkin Suomessa esiintyvät skorpionikorentolajit.

Levinneisyys: Kaakonskorpionikorento on levinneisyydeltään itäinen ja lajia tavataan Euroopassa Venäjällä, Baltiassa, Puolassa ja paikoitellen Balkanilla. Myös Suomessa kaakonskorpionikorento on levinneisyydeltään itäinen ja maastamme on toistaiseksi tehty vain kaksi havaintoa. Laji on löydetty viimeksi 2006 Savitaipaleelta (ES) ja sitä ennen 1957 Kiteeltä (PK).

LC

LUMIKORENNOT

BOREIDAE (Lahko: Mecoptera)

Lumikorentoja tunnetaan koko maailmasta ainoastaan 30 lajia, jotka kaikki ovat levinneisyydeltään kylmiin ja viileisiin olosuhteisiin sopeutuneita lajeja. Lumikorennot muistuttavat hieman ulkonäöltään skorpionikorentoja, mutta ovat pienikokoisempia ja useimmat lajit ovat siivettömiä. Lumikorennot elävät maan pinnalla pohjakerroksen sammalilla käyttäen ravintonaan ilmeisesti sammalten juurtumahapsia ja muiden kasvullisten osien pintasolukkoa. Lumikorentojen toukkavaiheiden elintavoista tiedetään hyvin vähän. Luultavimmin toukat elävät maassa hajoavassa karikkeessa. Aikuisia lumikorentoja on havaittu syyskuun puolivälistä huhtikuun loppuun, mutta suurin osa havainnoista ajoittuu maaliskuulle, jolloin kuoriutuneita aikuisia löydetään useimmiten paljaalta hangelta.

LAJIT 84–85

84 *Boreus hyemalis* – Tummalumikorento

85 *Boreus westwoodi* – Lumikorento

Lumikorento (85) on useimmiten siivetön, vihertävän metallinkiiltainen laji. Lumikorento poikkeaa täysin biologialtaan muista verkkosiipisistä tai niiden yhteyteen luettavista heimoista, sillä useimmat havainnot lajista tehdään kevättalvella hangelta. Naaraiden on havaittu hakeutuvan hangen alta paljastuneisiin sammalikkoihin ilmeisesti munimaan.